

چرا مردم تورم بالاتر از نرخ رسمی را احساس می‌کنند؟

معمولا تورم احساس شده توسط مردم در جامعه اختلاف بالایی با تورم رسمی دارد؛ اما علت این موضوع چیست و چه کارهایی برای رفع این اختلاف باید انجام داد؟

به گزارش سایت خبری پرسون، عدم انطباق تورم اعلام شده توسط نهادهای آماری با نرخ تورم احساس شده توسط افراد جامعه یکی از مسائلی است که در سال های اخیر تشدید شده است. براساس افکارسنجی انجام شده در مرکز پژوهش های مجلس در مردادماه ۱۴۰۱ میانه نرخ تورم احساس شده توسط مردم ۸۶ درصد بوده است.

این درحالی است که بانک مرکزی و مرکز آمار نرخ تورم نقطه به نقطه این ماه را به ترتیب ۴۶ و ۵۱ درصد اعلام نموده اند. تفاوت در نرخ تورم احساس شده و نرخ تورمی اعلامی نهادهای رسمی در میان مدت به آمارهای رسمی کشور خدشه وارد می کند.

همچنین با توجه به آنکه مطالعات مختلف نشان می دهد انتظارات تورمی شکل گرفته افراد متأثر از درک افراد از تورم گذشته است، سیاستگذار پولی برای اجرای سیاست پولی باید نرخ تورم احساس شده افراد را به طور مستمر رصد نماید.

مرکز پژوهش های مجلس در این گزارش از دو منظر علل فنی مربوط به نحوه محاسبه شاخص و همچنین علل رفتاری و روانی به تشریح تفاوت های این دو عامل پرداخت و پیشنهاداتی را برای نهادهای مسئول ارائه کرد.

برهمن اساس، الگوهای متفاوت مصرف افراد و گروه های جمعیتی، نحوه محاسبه شاخص و ذهنیت متفاوت افراد درخصوص نحوه لحاظ رشد قیمت مسکن در شاخص قیمت مصرف کننده از مهم ترین دلایل فنی این تفاوت هستند.

همچنین در نظر گرفتن اقلام خریداری شده روزمره به جای کل سبد توسط افراد و لحاظ وزن بالاتر برای قیمت های افزایشی از مهمترین علل رفتاری این تفاوت می باشند.

بررسی های این گزارش نشان داد تفاوت در احساس نرخ تورم با نرخ تورم نهادهای رسمی تنها منحصر به ایران نبوده و حتی در اقتصادهای توسعه یافته مثل اتحادیه اروپا، کانادا و حتی ژاپن این تفاوت جدی است.

در خصوص علل فنی نحوه محاسبه شاخص، عوامل مختلفی بررسی شد. الگوی مصرف متفاوت افراد و گروه های جمعیتی مختلف نشان داد نرخ تورم که میانگینی از رشد قیمتها در کل اقتصاد است لزوما تورم گروه های مختلف را نمایندگی نمی کند.

بنابراین پیشنهاد می شود نرخ تورم برای گروه های جمعیتی زیر محاسبه و منتشر شود:

صاحب خانه ها و مستاجرها

فقرا و ثروتمندان

خانوارهای دارای تحصیلات دانشگاهی و خانواده های فاقد تحصیلات

خانوارهایی که فرزندان زیر ۱۸ سال دارند

خانوارهای دارای سرپرست زن

گروه های سنی تعریف شده به عنوان جوانان (سن ۱۸-۳۰) میانسال (۳۱-۵۴) و سالمندان (بالای ۵۵ سال).

با وجود اینکه این عامل می تواند تا حد زیادی دلایل تفاوت در نرخ تورم احساس شده بین افراد را توضیح دهد با این حال این موضوع نمی تواند دلیل تفاوت در میانگین نرخ تورم احساس شده توسط افراد و نرخ تورم رسمی را توضیح دهد. همچنین نحوه محاسبه شاخص به روش پلوتکراتیک و تفاوت در ذهنیت افراد در خصوص نحوه لحاظ رشد قیمت مسکن در شاخص قیمت مصرف کننده می تواند تا حد کمی تفاوت نرخ تورم احساس شده و نرخ تورم رسمی را توضیح دهد.

در خصوص علل رفتاری بررسی ها نشان داد افراد تحت تاثیر دو تورش جدی قرار دارند. تورش اول در نظر گرفتن اقلام خریداری شده روزمره به جای کل سبد توسط افراد است.

در واقع افراد برای بیان درک خود از تورم به رشد قیمت کالاهایی که به صورت متداول خریداری می کنند رجوع می کنند، این موضوع سبب شده شاخص قیمت روزمره EPI معرفی و با استفاده از آن نرخ تورم روزمره محاسبه گردد؛ بحز این مورد خانوارها در معرض تورش دیگری قرار دارند. مطالعات مختلف نشان میدهند افراد در زمان اعلام احساس خود از نرخ تورم در مقایسه با قیمت های کاهشی و یا ثابت بیشتر به قیمت های افزایش یافته توجه می کنند.

براین اساس در این مطالعه شاخص لاسپیرز تعدیل یافته برای قیمت های افزایشی وزن بیشتری در نظر گرفته شد که بر این اساس شاخص قیمت درک شده PePI و نرخ تورم درک شده محاسبه گردید. نتایج این بخش نشان داد با در نظر گرفتن این دو تورش تفاوت بیان شده تا حد زیادی قابل توضیح است. بنابراین پیشنهاد می شود نرخ تورم روزمره و نرخ تورم درک شده براساس شاخص های مذکور توسط نهادهای آماری محاسبه و همراه با شاخص های قیمت منتشر شود.

عامل دیگری که در توضیح تفاوت احساس شده و نرخ تورم رسمی نقش دارد داشتن دانش و آگاهی کافی از تحولات شاخص قیمت ها، نحوه محاسبه آن و تفاوت با گرانی است. از این منظر تلاش در جهت آموزش عمومی در مورد تورم، تفاوت آن با هزینه های زندگی، روش محاسبه آن و همچنین ارائه اطلاعاتی در مورد چشم انداز و روندهای آتی تورم می تواند بر کاهش تفاوت مذکور اثرگذار باشد.

به طور کلی موارد ذیل پیشنهاد می گردد؛

- محاسبه و انتشار تورم رسمی برای گروه های مختلف جمعیتی (نرخ تورم شخصی)
- محاسبه و انتشار نرخ تورم براساس شاخص قیمت روزمره EPI
- محاسبه و انتشار نرخ تورم براساس شاخص قیمت درک شده PePI
- محاسبه و انتشار نرخ تورم براساس روش دموکراتیک علاوه بر روش پلوتکراتیک
- آموزش عمومی درباره مفهوم تورم و روش محاسبه آن